

Voer en diergezondheid gaan hand in hand

Voer en diergezondheid worden nog te vaak los van elkaar bekeken: voor het een komt de dierenarts, voor het ander de voerforlichter. “Er zou meer samengewerkt moeten worden”, vindt Wim Beeks, directeur van Alltech Nederland. Hij ziet in het verbeteren van de diergezondheid, via het voerspoor, een belangrijke oplossing voor het antibioticavraagstuk.

GEESJE ROTGERS

Alltech is actief in 120 landen in de wereld en begeeft zich al dertig jaar op het snijvlak van diergezondheid en diervoeding. Het bedrijf ontwikkelt voersupplementen; de verbetering van de darmgezondheid van landbouwhuisdieren is daarbij een belangrijk speerpunt. De producten worden ontwikkeld op basis van onderzoek dat wordt

uitgevoerd in samenwerking met bedrijven, universiteiten en erkende onderzoeksinstituten. In Nederland draaien bijvoorbeeld de faculteit Diergeneeskunde en Wageningen Universiteit geregeld mee in de onderzoeksprogramma's. De redactie vroeg Wim Beeks naar de bijdrage die voer kan leveren aan de vermindering van het diergeneesmiddelenverbruik. En dus aan de gezondheid van het dier. Dat daar goede mogelijkheden liggen, staat voor Wim Beeks buiten kijf.

Wat vindt u van de gemiddelde kwaliteit van de Nederlandse veevoerders?

“Nederland heeft de afgelopen veertig jaar veel aandacht besteed aan het vaststellen van de voederwaarde van grondstoffen, de benutting door het dier en de optimalisatie van veevoerders en loopt daarmee voorop in de wereld. Nergens wordt zo efficiënt gevoerd als in ons land. In het streven naar ‘efficiënt voeren’ ligt de focus op energie, eiwit en kostprijs. Ook de fokkerij heeft grote progressie gemaakt. De houderijen beschikken tegenwoordig over landbouw-

huisdieren met een enorme genetische potentie. Echter, wij constateren nu dat onze voedersamenstelling op een aantal gebieden niet meer naadloos aansluit bij het dier van vandaag. De genetica is in dat geval de voerontwikkeling voorbij gestreefd.”

Waarop baseert u de uitspraak dat het voer niet meer volledig aansluit bij het efficiënte landbouwhuisdier van vandaag?

“Op varkens- en pluimveebedrijven zien wij veel verteringsproblemen. Neem bijvoorbeeld het probleem van chronische darmontsteking bij leghennen. De darmen van de kippen raken overstuur waardoor zij het aangeboden voer niet meer volledig kunnen verwerken. En veel koppelbehandelingen met antibiotica in de varkenshouderij vinden plaats vanwege darmproblemen. Hetzelfde geldt voor de vleeskuikenhouderij. Er is geen land in de wereld waar zoveel koppelbehandelingen met antibiotica plaatsvinden als in Nederland. Door het hoge prestatieniveau en de efficiëntie op de houderijen, is de darmgezondheid van varkens en kippen de beperkende factor geworden. In het buitenland is het probleem minder groot doordat de dieren er gemiddeld minder efficiënt produceren en er meer natuurlijke voeders worden gebruikt.”

Passen de voedernormen die wij in Nederland hanteren dan nog wel bij de huidige generatie vee?

“Op het gebied van voeding van sporelementen kun je daar inderdaad de nodige vraagtekens bij zetten. Zeker als je kijkt naar het onderzoek waarop onze voedernormen zijn gebaseerd. Veel normen zijn gebaseerd op sterk verouderde onderzoeksgegevens en aannames. Het mineralenonderzoek stamt uit de jaren zestig tot tachtig. De huidige kopernormen voor pluimvee bijvoorbeeld, zijn gebaseerd op onderzoek uit 1979. Eind jaren zestig werd begonnen met het toevoegen van koper-sulfaat aan voeders om gebreksverschijnselen te voorkomen. Er werd een ruime hoeveelheid genomen, want het product kostte niks en overdaad schaadde het dier niet. Sindsdien wordt het standaard

toegepast, zonder dat iemand zich de vraag stelt of de kwaliteit van het product en de hoeveelheid die we voeren nog wel past bij de werkelijke behoefte van het moderne dier. Het onderzoek naar sporelementen moet geactualiseerd worden.”

Wat zijn de gevolgen van een minder optimale hoeveelheid sporelementen in het voer?

“Het is bekend dat de anorganische sporelementen (sulfaten en oxiden van koper, zink, ijzer, mangaan) in het dier een antagonistische werking hebben. Dit betekent dat als het dier te veel koper binnenkrijgt – via voer, maar ook via drinkwater – de absorptie van zink vermindert en andersom. De vrije positief geladen metaalionen die uit anorganisch zout vrijkomen in de darm, kunnen

duurder. Maar je moet die kosten wel in verhouding zien. Per 100 kilo voer zijn maar heel weinig sporelementen nodig. Sporelementen bepalen dus maar voor een heel klein deel de uiteindelijke kostprijs van het voer. Bovendien heb je van de organische (natuurlijke) vorm ook nog eens veel minder nodig dan van de anorganische vorm. Per saldo ontlopen de kosten van anorganische en organische sporelementen elkaar dan niet zoveel, als je ze berekent per 100 kilo voer.”

Wat moet er gebeuren om tot minder verteringsproblemen bij landbouwhuisdieren te komen?

“De voerfabrikant levert het voer. Als er een verteringsprobleem ontstaat, ziet de veehouder dit vaak als een probleem van

‘Voedernorm voor koper, zink, ijzer en mangaan actualiseren’

binden aan andere nutriënten en daarmee de efficiëntie van het voer verminderen. Zo heeft te veel koper een negatief effect op de werking van fytaase. Toppresterende dieren hebben geen behoefte aan ‘meer anorganisch’ maar aan ‘minder’ van een beter benutbare bron. Organische, oftewel natuurlijke, sporelementen worden beter benut door het dier en veroorzaken geen antagonistische effecten. In onze proeven met vleeskuikens hebben we bijvoorbeeld aangetoond dat je van de organische sporelementen veel minder nodig hebt voor dezelfde dierprestaties: slechts 20 procent! De excretie van die metalen in de mest verminderde daardoor soms met meer dan de helft! Vanuit diergezondheid, en vooral vanwege de milieubelasting zijn dit soort sporelementen veel duurzamer.”

Zijn die sporelementen niet veel duurder?

“De kosten voor onderzoek en ontwikkeling moeten worden terugverdiend. Organische sporelementen zijn daardoor

darmgezondheid en wordt de dierenarts geraadpleegd. Alltech is van mening dat dierenartsen vanuit de preventieve gezondheidszorg meer kennis moeten ontwikkelen op dit scheidsvlak en meer invloed moeten uitoefenen op de samenstelling van het voer. Zij zijn in staat om de relatie te leggen tussen voer en diergezondheid op het bedrijf. En de voeradviseur zou van zijn kant intensiever moeten overleggen met de dierenarts.”

Wordt het voer niet veel duurder als we via het voerspoor het medicijngebruik willen terugdringen?

“Voor een extra kwartje per 100 kilo voer kun je al aardig wat doen voor het verbeteren van de darmgezondheid. Het is nattevingerwerk om te schatten in hoeverre je het antibioticagebruik kunt terugdringen via het voerspoor. Maar ik schat dat een derde minder antibiotica via deze weg haalbaar moet zijn.”

FOTO: GEESJE ROTGERS

Beeks en Van Essen

Het Amerikaanse Alltech is leverancier van additieven voor veevoer. Het bedrijf is inmiddels actief in 120 landen in de wereld. Het bedrijf trekt veel geld uit voor wetenschappelijk onderzoek. In 2010 gaat het om een bedrag van 25 miljoen dollar.

Op de foto: directeur Wim Beeks (l.) en dierenarts Frederik van Essen van Alltech Nederland.